

ATESTAREA CADRELOR DIDACTICE: VIZIUNI ȘI PERSPECTIVE

Aliona AFANAS, dr. ped., conf. univ.

Institutul de Științe ale Educației

Rezumat. Articolul reprezintă opinii ale cadrelor didactice cu privire la procesul de atestare a cadrelor didactice din Republica Moldova. Prezentarea opiniilor se realizează în baza mai multor instrumente aplicate pe un eșantion de 93 de cadre didactice în cadrul stagiilor de formare profesională continuă: chestionar, interviuri/discuții de grup/individuale, observarea sistematică a activității etc.

Résumé. L'article présente les opinions des enseignants sur le processus d'attestation des enseignants en République de Moldova. La présentation des avis repose sur plusieurs outils appliqués à un échantillon de 93 enseignants au cours des étapes de la formation professionnelle continue: questionnaire, entretiens / discussions de groupe / individuelles, observation systématique de l'activité etc.

Introducere

În cadrul stagiului de formare profesională continuă la Institutul de Științe ale Educației, perioada 4 – 22 februarie 2019 au fost aplicate mai multe instrumente: un chestionar, interviuri/discuții de grup/individuale, observarea sistematică a activității etc. pe un eșantion de 93 cadre didactice/de conducere, având scopul de a evalua procesul de atestare a cadrelor didactice/manageriale din perspectiva motivării de învățare pe tot parcursul vieții.

Rezultate obținute

Instrumentele utilizate au fost stabilite în corespundere cu *obiectivele*, baza metodologică, procedura de *evaluare internă anuală* a cadrelor didactice, procedura de acordare și cuantificare a punctajului în procesul de autoevaluare/ evaluare a cadrelor didactice, *instrumentele* aferente evaluării, procedura de *evaluare externă* a cadrelor didactice.

În acest context, au fost analizate mai multe *modele de formare profesională continuă a cadrelor didactice/de conducere* referitor la statutul formării profesionale continue, procesul de atestare a cadrelor didactice/de conducere, finanțarea acesteia și instituțiile unde se realizează formarea profesională continuă. În ultimele trei decenii, în învățământul mondial și cu precădere în cel european se observă transformări radicale în sistemul educațional (la nivel de structură, conținut, durată etc.), pentru a satisface cerințele societății actuale. La nivel internațional, tot mai mult, este accentuată pregătirea aprofundată a cunoștințelor de specialitate și dobândirea de noi competențe profesionale. Literatura de specialitate prezintă ca principale componente ale procesului de formare profesională continuă: *evoluția în carieră și dezvoltarea profesională continuă*. Evoluția în carieră vizează procesul de evaluare a cadrelor didactice, procesul de atestare a cadrelor didactice, în baza căruia beneficiarii obțin grade didactice doi, unu și superior. De aceea în chestionarul nostru ne-am propus să evaluăm și funcționalitatea actuală a *Regulamentului de atestare a cadrelor didactice (2018)* [2], prin care se valorifică competențele profesionale ale cadrelor didactice.

În cadrul analizei literaturii de specialitate privind procesul de evaluare a cadrelor didactice, un aspect important reprezintă ariile de acțiune ale evaluării cadrelor didactice. Cercetătorul V. Andrițchi descrie trei arii de acțiune specifice evaluării [1, p. 63]:

- *perfecționarea angajaților*, care vizează rezultatul imediat și direct al evaluării;
- *luarea unor decizii din punct de vedere administrativ*;
- *cercetarea organizațională*, care evidențiază gradul de competență al cadrului didactic în contextul activității sale, calitatea programelor de formare profesională, motivarea cadrului didactic etc.

Deci, autorul concluzionează că evaluarea reprezintă simultan un factor de motivație pentru obținerea performanțelor, un feedback pentru managementul instituțional și un suport pentru evaluarea programelor de formare profesională continuă.

În cadrul cercetării noastre, am accentuat diverse etape ale procesului de evaluare și, anume, atestarea cadrelor didactice. Răspunsurile cadrelor didactice au fost următoarele: procesul de atestare reprezintă un drept, o obligație, o oportunitate individuală sau o automotivare a profesorilor sau o responsabilitate a instituției de învățământ. Astfel, subiecții participanți la sondaj au răspuns în felul următor: un drept - 32 subiecți (34,40%); o obligație – 11 subiecți (11,83%); o oportunitate individuală/automotivare – 45 subiecți (48,38%); o responsabilitate a instituției – 9 subiecți (9,68%); nici un răspuns - 1 subiect (1,08%): Rezultatele experimentale le prezentăm în figura 1:

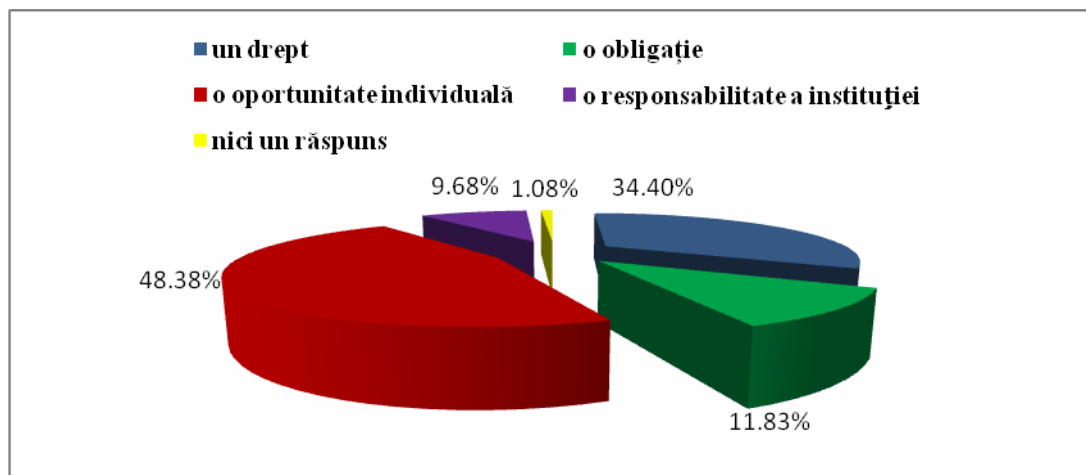

Figura 1. Semnificațiile atestării cadrelor didactice/manageriale

În contextul conceptului de evoluție în carieră un aspect important reprezintă motivarea cadrelor didactice în cadrul procesului de atestare pentru dezvoltarea competențelor profesionale, astfel în mare măsură au răspuns 63 de subiecți (67,74%), parțial – 28 de subiecți (30,11%), în mică măsură – 0 (0%), nici un răspuns - 2 subiecți (2,15%). Observăm că profesorii, în mare parte, sunt motivați pentru a participa la atestare, deoarece are loc o evaluare internă și externă a competențelor profesionale, a rezultatelor obținute în cadrul activității profesionale și, totodată, o creștere profesională. Procesul de atestare a cadrelor didactice vizează implementarea unor documente de politici

educaționale, cum ar fi standardele de competență profesională ale cadrelor didactice, care presupune un set de indicatori și descriptori aplicați în procesul evaluării interne.

Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice reprezintă 5 domenii [3]: proiectare didactică, mediul de învățare, procesul educațional, dezvoltare profesională și parteneriate educaționale. Primele trei domenii reprezintă un reper pentru elaborarea proiectării de scurtă durată privind organizarea și desfășurarea lecțiilor la clasă, dezvoltarea profesională vizează performanțele cadrului didactic, iar domeniul parteneriate educaționale constituie colaborarea instituției și a cadrelor didactice cu diverși parteneri: instituții similare, ONG-uri, administrația publică locală, diverse centre educaționale etc. Implementarea standardelor în procesul educațional vizează dezvoltarea competențelor profesionale în racordare cu cerințele sistemului educațional la nivel național și internațional. De asemenea, în baza standardelor instituțiile de învățământ organizează eficient procesul de evaluare a cadrelor didactice, de dezvoltare profesională și avansare în carieră. În contextul menționat, am considerat necesar solicitarea opiniilor cadrelor didactice privind rolul standardelor de competență profesională în creșterea calității procesului educațional. În cadrul analizei răspunsurilor subiecților am identificat următoarele: în mare măsură – 69 de subiecți (74,19%), parțial – 21 de subiecți (22,58%), în mică măsură – 3 subiecți (3,23%). Observăm că implementarea documentelor de politici este apreciată pozitiv de către profesori, chiar dacă, uneori, sunt rezerve din partea persoanelor vizate.

În cadrul *Regulamentului de atestare* sunt indicate mai multe obiective [2], dintre care este și motivarea cadrelor didactice pentru obținerea performanțelor de tip investigațional și aplicativ în demersul educațional. De asemenea, profesorul elaborează o hartă a creditelor profesionale ce demonstrează implicarea sa în diverse activități, care au rolul de creștere profesională, astfel contribuind la dezvoltarea profesională și personală. În literatura de specialitate, un rol important reprezintă implicarea cadrului didactic în activitatea de cercetare. Harta creditelor profesionale include anumite activități ce demonstrează elaborarea diverselor publicații cu caracter științifico-metodic, planificarea și realizarea seminariilor, atelierelor la nivel instituțional, local și național. Astfel, a fost formulat următorul item: *Cum credeți procesul de atestare reflectă competențele profesionale ale cadrelor didactice/manageriale*, rezultatele fiind următoarele: obiectiv – 68 de subiecți (73,12%), subiectiv – 16 subiecți (17,20%), alt răspuns – 5 subiecți (5,37%), nici un răspuns - 2 subiecți (2,15%).

Itemul *ce se evaluează în cadrul procesului de atestare reflectă opiniile cadrelor didactice/de conducere în felul următor*: 57 de subiecți (61,29%) consideră în cadrul procesului de atestare se evaluează traseul de dezvoltare profesională a cadrelor didactice/manageriale; în viziunea a 13 subiecți (13,98%) este evaluat portofoliul cadrelor didactice/manageriale; impactul asupra rezultatelor școlare a competențelor profesionale ale cadrelor didactice/manageriale constituie 25 de subiecți (26,88%); calitatea educației – 27 de subiecți (29,03%); nici un răspuns - 1 subiect (1,08%). În viziunea noastră o importanță

deosebită o are contribuția procesului de atestare la creșterea calității procesului educațional în instituția școlară, răspunsurile fiind următoarele: în mare măsură – 65 de subiecți (69,89%); parțial – 25 de subiecți (26,88%); în mică măsură – 1 subiect (1,08%); nici un răspuns – 2 subiecți (2,15%) (vezi figura 10).

În opinia D-voastră Regulamentul de atestare a cadrelor didactice/manageriale în ce măsură valorifică pe deplin competențele profesionale ale cadrelor didactice/manageriale: în mare măsură – 55 de subiecți (59,14%); parțial – 36 de subiecți (38,71%); în mică măsură – 1 subiect (1,08%); nici un răspuns – 1 subiect (1,08%). Marea majoritate a subiecților participanți consideră că procesul de atestare decurge conform unui regulament bine elaborat, însă este necesar de racordat la cerințele internaționale privind atestarea cadrelor didactice, pentru a obține un grad didactic pe tot parcursul vieții. Însă pentru aceasta este necesar modificat unele cerințe din Regulamentul de atestare, de modificat anumite etape în atestarea cadrelor didactice, de introdus unele probe în evaluarea acestora, care ar certifica competențele profesionale ale cadrelor didactice/manageriale din Republica Moldova. De asemenea, mai mulți subiecți chestionați au considerat *necesară modernizarea procesului actual de atestare a cadrelor didactice/manageriale și racordarea la cerințele europene de atestare*:

- a. în mare măsură – 30 de subiecți (32,26%)
- b. parțial – 43 de subiecți (46,23%)
- c. în mică măsură – 15 subiecți (16,13%)
- d. nici un răspuns – 5 subiecți (5,37%).

De asemenea, cadrele didactice consideră că gradul didactic/managerial obținut în baza atestării contribuie la creșterea calității procesului educațional – 70 de subiecți (75,27%); creșterea rezultatelor școlare – 19 subiecți (20,43%); creșterea salariului – 38 de subiecți (40,86%); nici un răspuns – 1 subiect (1,08%). Unii subiecți au selectat 2 sau chiar 3 variante de răspuns - 5 (5,37%).

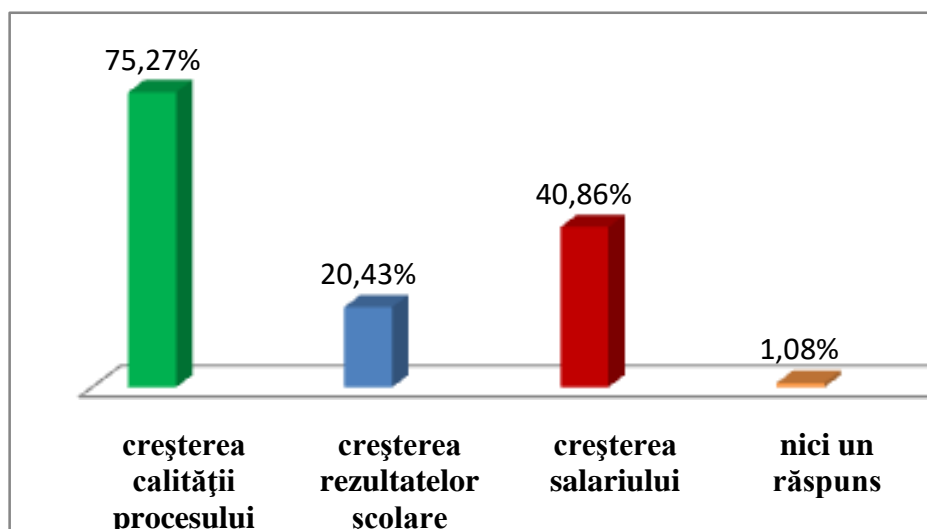

Figura 2. Contribuția gradului didactic/managerial obținut în rezultatul atestării

Concluzii

În baza prelucrării datelor experimentale, am identificat următoarele aspecte:

- cadrele didactice/de conducere menționează că semnificația preponderentă a procesului de atestare reprezintă pentru ei o oportunitate individuală/automotivare și un drept subiecți; o obligație; o responsabilitate a instituției;
- organizarea și desfășurarea procesului de atestare motivează cadrele didactice/manageriale pentru dezvoltarea competențelor profesionale, analiza rezultatelor experimentale demonstrează în mare măsură 67,74%;
- implementarea standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice în procesul educațional vizează dezvoltarea competențelor profesionale în racordare cu cerințele sistemului educațional la nivel național și internațional;
- în cadrul procesului de atestare se evaluează traseul de dezvoltare profesională a cadrelor didactice/manageriale – 57 de subiecți (61,29%);
- procesul de atestare a cadrelor didactice/manageriale contribuie la creșterea calității procesului educațional în instituția școlară în mare măsură 69,89%;
- cadrele didactice consideră că este necesară modernizarea procesului actual de atestare a cadrelor didactice/manageriale și racordarea la cerințele europene de atestare: în mare măsură – 30 de subiecți (32,26%) și parțial – 43 de subiecți (46,23%);

În concluzie, menționăm necesitatea revizuirii procesului de atestare a cadrelor didactice/manageriale în Republica Moldova pentru racordarea sistemului de formare profesională continuă și de atestare la nivel internațional, unde cadrul didactic să obțină un grad didactic pe tot parcursul vieții, accentuând dezvoltarea profesională prin diverse stagii de formare profesională, ateliere, seminarii etc.

Bibliografie

1. Andrițchi V. Metodologia managementului resurselor umane în instituția școlară. Ch.: „Print-Caro” SRL, 2009. 133 p.
2. Regulamentul de atestare a cadrelor didactice din învățământul general, profesional tehnic și din cadrul serviciilor de asistență psihopedagogică, 2018 (Ordinul ministrului educației, culturii și cercetării, nr. 62 din 23 ianuarie 2018). 31 p.
3. Standarde de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general, 2016 (Consiliul Național pentru Curriculum, proces-verbal nr. 10 din 22 iunie 2016; prin Ordinul ministrului educației nr. 623 din 28 iunie 2016). 9 p.
4. Standardele de formare continuă a cadrelor didactice din învățământul secundar general. Chișinău, 2007. 88 p.